

nació atrevida podria conjecturar que el Zapatas duigués el nom d'una «zapata» irànica, i que *Zab* sigui congènere de *sapo* i de *žaba*. Tan fantàstica una cosa com l'altra: però ¿ho és gaire menys l'unir *ciabatta* amb el tàrtar? —¹³ Fora d'aquests no hi ha hagut altres treballs seriosos. La nota de M de Charencey, *De l'origine de nos mots 'savate' et 'sabot'*, *Journal Asiatique* 1903, 1, 384, és breu i crec que és la que provocà l'estudi de Schuchardt publicat tres anys més tard La de JHubschmid, *RLr*, xxvii, 397-9, partint del meu estudi del DCEC, i suposo encarregada pel seu mestre Wartburg, sempre àvid de contradir-me, diu alguna poca cosa de raonable, però amb conclusions contradictòries entre si, i en part impossibles o fantàstiques. Per a qüestions relatives als noms del calçat, cal recomanar en primer lloc la important monografia de A. Ch Thorn en *ASNSL* cxxix, 96-129. . (cf. la seva obra sobre el sastre, 1913); útils materials comparatius gallo-romànics es poden trobar en dues obretes: JKInable, *Glossaire technologique wallon-français du cordonnier* (*Bull Soc Liég de Litte Wallonne* 1889, 227ss); A. Boubou, *Vocab wallon-fr de la fabrication des chaussures de lièsière*, ibid. xlv, 255ss, 1 V. P Jutras, *Cordonnerie domestique* (*Bull du parler français au Canada* xiii) —¹⁴ Comparem amb això el ross *caure com un +sabatàs*: «havia plovinenjat. / 'xo fa que les teules llisaven, / i havia pas fet un pas, / que queia com un *sabatàs*'», Saisset, *Cat* 124 —¹⁵ Cf. encara bisc. i guip. *zapal* «aplastado, chato», lab. i Zaraitze *zapaldi* «compression, action de comprimer», bisc i guip *zapalune* «parte cóncava de un objeto»; en fi, ja més lluny, *zapar* «chaparrón» i *zapart* «estallido» També en el baixnavarrès de Labastide troba Allières el verb *zapatu* (*ALGc* iv). —¹⁶ I en altres valls gascones, *ALGc* iv, i V. l'article *biscà(r)* del llibre *El Parlar de la Vall d'Aran*, que tinc en curs de redacció

Sabatí, sabàtic, V. *sàbat* *Sabatilla*, V. *sabata* *Sabatina, sabatisme, -itzar*, V. *sàbat* *Sabató, sabatona, sabatoy*, V. *sabata* *Sabé*, Confl., sembla mala grafia per *ceber* aplicat originàriament a un espai com els que es destinen a camps de cebes *Sabedor*, V. *saber* *Sabeja*, V. *atzabeja* *Sabell, sabaença*, V. *saber* *A sabendas* castellanisme intolerable (correctes *a dretes, a gratient, a sabuda de, sabudament*) *Sabent*, V. *saber*

SABER, del ll. SAPÈRE 'tenir tal o tal gust', 'exercir el sentit del gust, trobat gust (a cosa)', 'tenir intel·ligència, ser entès'; el mot *SAVI* prové d'una forma *SABIUS, que en gran part del llatí vulgar substituï *SAPIDUS*, del qual seria una formació paral·lela, potser d'origen dialectal itàlic o ja amb velles arrels al·lògenes indoeuropees, més aviat que una alteració interna del parlar romà. □ 1ª doc : orígens; tant *saber* com *savesa* i *savi* ja es troben en les *Homilies* i en molts altres docs i textos des de la primera meitat del segle XIII

«Si ns volem gardar de perdició e de vanitat, obs

avem a *saber* què és caritat», *Hom*, 1v16. «Faz-vos sé<nye>r *saber* que jo no é micha de la paga que vós mi promessès quan ---», «Salut e amor: *sapiaz*, s<é-nyer>, per la ferma que us fitz a'N R. de Foix, li acaba ---» en dos docs dirigits per cavallers de Cerdanya a P de Vilamur, bisbe de la Seu, 1230-57 (PPujol, *Doc Vg Urg*, 11.4, 14.2).

El ll. SAPÈRE va reemplaçar el clàssic SCIRE en totes les llengües romàniques, des dels orígens, llevat del romanès i el sard. En llatí SAPERE és referia generalment al sentit del gust; però figuradament ja s'usava en el sentit de 'tenir seny', 'entendre-hi en alguna cosa'; frases com «—Amat —*Sapit*». «Està enamorat. —Ja sap ell el que es fa» són corrents en Terenci i els còmics D'aquí al sentit de 'scire', 'saber', el pas fou molt fàcil. Això no va impedir, però, que en les llengües d'Itàlia i Ibèria conservés també el sentit etimològic de 'tenir un sabor'.

Algunes formes de conjugació notables En el tema de perfet hi hagué una forma *saub-* com la occitana, en l'època arcaica, almenys en textos rossellonesos: veg-ne cites en *VidesR* 1, 62, l'*InuLC* cita *saub* pf 3 («après *saub* que ---» en doc. de 1372), *saubé* «je sus» en un de Vinça de 1372, *sauberen* «il surant» en un de 1365, *sub* pf. 1 deu ser mal llegit o mal copiat per *saub* en un doc de Caboet (Urgellet) d'entre 1080 i 1095 (MiretS, *RHis* xix, 12): «non o laud, ne non o hautorg, e per ço non rancuré en vita de Guilelm Arnal, quar non o *sub* entró mortuum fuerit Guilelm».

Però *sabé* predomina des de bon principi en tota mena de textos literaris, com ja en Desclot. «l'apostoli vedà que no la presés a muler, que dix que fila era d'aquel qui era contra la Esgleya; e el chomte, quan ho *sabé*, volc-la cobrar, e no la li volgren retre» (§ 2, *NCl* II, 20 3) Així continua en tot el català antic, de manera que la forma moderna usada per molts en català central, *sapigué*, és bastant recent i ni tan sols general en el Princ. «quan la nova *sabé* / --- luego que ho *sauberen* / los reys de l'Aurient ---» en un romanç evangèlic potser reco. a Calaf (MilàF, *Romancerillo*, 43 42, 43 49) *Sabera* pqp: «si dones no fossen estades --- no foren festes --- algú no *sabera* lo moviment dels cels --- ne *sabera* per què la mar infla --- ne les influències del cossos celestials ---», BMetge (*Somni* iv, *NCl*, 148 28)

Modernament l'infinitiu *saber* de la llengua correcta és també la forma segurament més estesa dialectalment, encara que en l'ús popular li fa molta concurrència *sapiguer*, que no és solament de Bna, car ho he sentit fins a la ratlla del cat. occid: *sapigé-ü* 'saber-ho' a Llanera de Solsonès (1964), i així com aquesta és forma analògica a base del Subj. Pres. *sàpiga*, en el Capcir sento *səpigi* (Els Angles, 1960) corresponent a l'antic *sàpia* (ross. *sapi*).

La forma incorrecta *sebre* és popular en el Princ. quasi només en l'antic bisbat de Girona, no solament *səbrə* en el Gironès i Emp, sinó arribant per la costa fins a StPolM (1928). Sembla, però, que també té una àrea tarragonesa, car NOLLER, en *La Bogeria*, novel·la d'ambient vallenc (on es complau a usar formes d'a-